

Arvio toimintamallista: Työkykyisen pitkäaikaistyöttömän valmennuskuukausi

Valmennuskuukausi ohjaa tavoitteelliseen työskentelyyn työpaikan löytymiseksi. Ryhmävalmennus tukee muutoksessa ja työkokeilu antaa kontaktin työelämään. Valmennus sopii työkykyisille pitkäaikaistyöttömille.

Malli on arvioitu¹ osana Sosiaalisen osallisuuden edistämisen koordinaatiohanke – Sokran ja Euroopan sosiaalirahaston toimintalinjan 5 hankkeiden yhteistä Osallisuuden palaset -kehittämistyötä. Arvio on tehty Sokra-hankkeen päätoteuttaja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksessa.

Sisällys

Kehittäjä.....	2
Mallin kuvaus.....	2
Toimivuuden ja käyttöönoton ehdot.....	2
Toimintaympäristö.....	3
Kohderyhmä ja asiakasymmärrys.....	3
Vinkit toimintamallin soveltajalle.....	3
Mallin arviointi.....	4
Osallisuuden toteutuminen mallissa.....	4
Toimintamalli lupaavana käytäntönä.....	5
Yhteenveto.....	6

¹ Malli on arvioitu Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksessa kehitettyjen osallisuuden osa-alueiden ja lupaavan käytännön kriteerien näkökulmista Sokran toimesta hankkeen dokumentaatiota hyödyntäen.

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Kehittäjä

Alusta-hanke, Hämeenlinna (ESR 1.8.2016–31.7.2019).

Kehittäjän yhteyshenkilö: Miia Raussi, Linnan kehitys Oy, miia.raussi@linnan.fi

Mallin kuvaus

Toimivuuden ja käyttöönoton ehdot

Toiminnan onnistumisen kannalta ratkaisevaa on helposti lähestyttävä valmentaja. Luottamuksellisen suhteen muodostaminen valmentajaan on kaiken perusta. Valmentajalta odotetaan pedagogista ymmärrystä. Valmentaja vastaa 8–10 hengen ryhmätoiminnasta kuukauden ajan. Valmentajan työparina on työllisyyskoordinaattori, joka tuntee alueen työmahdollisuudet ja etsii osallistujille sopivia työkokeilupaikkoja. Valmentaja on yhteydessä työkokeilupaikkaan työkokeilun aikana ja tarvittaessa auttaa työkokeilun sujumisessa.

Kokemuksia työkokeilusta on mahdollista jakaa päivittäin kokoontuvassa valmennusryhmässä. Työkokeilussa kohdattuihin haasteisiin on siten helpompi saada apua. Kokemusten vaihto erilaisista työkokeilupaikoista laajentaa osallistujan kuvaa työelämästä.

Jokainen osallistuja asettaa itsenäisesti tavoitteen jo ennen valmennukseen alkua. Valmentaja lähettää osallistujille kolme ennakkotehtävää etukäteen. Tavoitteita tarkastellaan valmennuksen edetessä. Vuorovaikutuksessa korostetaan tavoitteellisuutta ja pidetään yllä me-henkeä, valetaan uskoa siihen, että täältä mennään eteenpäin. Mallissa uskotaan, että voimavaralähtöinen puhe vahvistaa osallistujien luottamusta työllistymiseen.

Osallistuja, valmentaja ja TE-asiantuntija kokoontuvat loppukeskusteluun. Valmennusjakson tiedot siirtyvät työllistymissuunnitelmaan ja asiantuntija tai kuntakokeilun työntekijä voi samantien tehdä päätöksiä koskien työkokeilua, palkkatukea tai omaehtoista opiskelua.

Valmennuskuukauden ohjelma:

1. viikko: Kirjataan ylös oma tavoite, tehdään näkyväksi oma osaaminen ja vahvuudet sekä oma persoonallisuus ja temperamentti. Haarukoidaan yhdessä, mitkä erilaiset työtehtävät sopisivat kullekin. Aletaan hakea työpaikkoja.
2. viikko: Etsitään piilotyöpaikkoja.
3. viikko: Käydään työhaastatteluissa, ja tehdään niitä varten harjoitushaastatteluja.

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

4. viikko: Vierailaan eri työpaikoilla, tarkastellaan omaa muutosta, havaitaan mitä tunteita muutos herättää. Keskustellaan arvoista ja uskomuksista liittyen omaan osaamiseen ja työelämään.

Valmennuksen toteuttamiseksi tarvitaan viihtyisä ja moderni tila, jossa on käytettävissä tietokoneita.

Toimintaympäristö

Osallistujat saattavat olla pitkiäkin aikoja työpajojen asiakkaita ilman aktiivista työnhakua. Monella pitkään työttömänä olleella on loppunut usko omaan työllistymiseen, ja samalla työnhaku on jäänyt.

Toimintamalli sopii hyvin sijoitettavaksi kunnan omaan toimintaan. Kuntatasolla osallistujien työllistyminen vähentää valtiolle maksettavia korvauksia pitkään työttömänä olleiden kuntaosuuksista. Toimintamallia voidaan soveltaa kaikenlaisissa toimintaympäristöissä, joissa halutaan tukea pitkään työttömänä ollutta pääsemään palkkatyöhön tai opiskelemaan. Mallissa välttämätön yhteistyökumppani on TE-toimisto tai kuntakokeilun toimijat. TE-toimisto mainostaa valmennusta tai tiedottaa siitä infossaan parhaaksi katsomallaan tavalla. Infon voi järjestää velvoittavana kunhan infossa painotetaan, että valmennukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista.

Kohderyhmä ja asiakasymmärrys

Valmennuskuukauden kohderyhmänä ovat työkykyiset pitkäaikaistyöttömät. Valmennusmallista ovat hyötäneet pitkään työttömänä olleet, joiden luottamus omaan työllistymiseen on laskenut.

Palkkatyön ulkopuolella oleminen laskee itseluottamusta ja vähentää halua osallistua työnhakuun uusien pettymysten pelossa. Työnhakijan valmennuskuukausi tarjoaa työttömälle välineitä itseluottamuksen palauttamiseen ja luo mielikuvaa itsestään työntekijänä. Valmennus sopii ensisijaisesti työkykyisille pitkäaikaistyöttömille, mutta malli toimii myös työnsaannin esteiden kartoittajana. Valmentaja voi auttaa osallistujaa pääsemään ammatilliseen kuntoutukseen tai työttömien terveystarkastukseen.

Vinkit toimintamallin soveltajalle

Itseluottamusta vahvistava vuorovaikutus

Tämän toiminnan lähtökohtana on usko jokaisen osallistujan työllistymiseen. Ensimmäisestä päivästä lähtien ohjaaja puhuu tähän lähtökohtaan nojautuen kaikille osallistujille. Käytännössä tämä tarkoittaa, että ohjaaja rohkaisee päivittäin osallistujia soittamaan työpaikkoihin. Ohjaajan puhe on tiedostetusti suunnattu työelämään siirtyville. Tämän

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

toiminnan lähtökohtana on usko, että jokainen osallistuja työllistyy tai pääsee askeleen eteenpäin kohti työelämää.

Valmennuksen ratkaisevin seikka on ohjaajan vuorovaikutus osallistujille. Ohjaaja jättää osallistujalla itselleen paljon tilaa, mutta vuorovaikutus herättää osallistujissa luottamuksen omaan työllistymiseen. Tilan jättäminen mahdollistaa toimijuuden vahvistumisen.

Intensiivinen jakso motivoi

Jokainen osallistuja määrittelee kuukauden aluksi oman tavoitteensa valmennuskuukaudelle. Osallistuja saa koko työkokeilunsa ajan päivittäin osallistua ryhmävalmennukseen, jossa osallistuja saa tukea työnhakuun ja työkokeilussa menestymiseen. Verrattain lyhyt valmennusaika motivoi osallistujia toimimaan täysipainoisesti tavoitteen eteen. Lyhyt aika auttaa fokusoimaan voimavarat työnhakuun.

Ryhmän voiman hyödyntäminen

Ryhmän osallistujan onnistuminen antaa voimaa jokaiselle valmennuskuukauteen osallistuvalla etsiä työpaikkaa. Osallistajat voivat samaistua toistensa tilanteisiin ja siksi yhden osallistujan onnistuminen on koko ryhmän onnistuminen. Ryhmässä rakentuu yhteisöllisyyden kokemus vertaisten kesken.

Mallin arviointi

Osallisuuden toteutuminen mallissa

Osallisuus omassa elämässä

Valmennuksessa vetäjät tietoisesti keskittyvät toimijuuden vahvistamiseen. Tähän on kaksi keinoa. Ensimmäinen keino on valmennuksen lyhyt kesto. Valmentajien vuorovaikutuksesta osallistujille kuuluu, että valmentajat luottavat jokaisen työllistymiseen kuukaudessa. Ohjaajien vahva luottamus tähän heijastuu osallistujiin ja osallistujien toimijuus alkaa suuntautua kohti työelämää.

Koko malli on rakennettu pitkään työttömänä olleiden kokemusten ja näkemysten pohjalta. Ryhmään otetaan kerrallaan vain 8–10 osallistujaa, jotta valmentajalla olisi aikaa vastata jokaisen osallistujan henkilökohtaisiin toiveisiin valmennuksen suhteen. Valmentaja auttaa osallistujaa huomaamaan omat vahvuutensa ja mielenkiinnon kohteensa.

Osallisuus yhteisöissä ja vaikuttamisen prosesseissa

Ryhmävalmennuksessa jokainen osallistuja saa myös kannustajan roolin. Osallistujan onnistuminen työnhaussa on koko ryhmän onnistuminen. Tätä korostetaan ryhmän vuorovaikutuksessa. Ryhmässä saa myös auttaa muita ja vinkata sopivista työpaikoista.

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Ryhmä jakaa toisilleen itse parhaimpia koetut vinkit työnhakuun. Ryhmän yhteisöllisyyttä vahvistaa yhteinen päämäärä, työn löytäminen.

Valmennuksen ohjelmaan kuuluu väli- ja loppukeskustelut valmentajan ja osallistujan välillä. Keskusteluissa osallistuja saa kertoa ajatuksistaan, miten valmennus voisi parhaiten auttaa häntä omassa elämäntilanteessa.

Osallisuus yhteisestä hyvästä

Ryhmävalmennus tarjoaa jokaiselle osallistujalla merkityksellisen yhteisön. Yhteisön kiinteyttä luo yhteinen tavoite kaikkien osallistujien työllistymisestä. Jokainen ryhmän jäsen tietää alusta alkaen, että työelämään siirtyminen on valmennuksesta seuraava askel. Tässä valmennusryhmässä yhteisyyttä luo voimavarakeskeinen lähestymistapa. Ryhmän jäsenet kehuvat toisiaan kaikista tavoitteeseen tähtäävistä teoista.

Toimintamalli lupaavana käytäntönä

Työttömien osallistuminen työpajoihin ei näytä tutkimusten mukaan kovinkaan paljon edistävän osallistujien työllisyyttä. Työpajojen tarjoamaan identiteettiin turvaudutaan, jolloin palkkatyön etsiminen jätetään taka-alalle. Pitkään työttömänä olleet haluavat usein kuitenkin palkkatyöhön.

Työllisyyden kysymykset ovat tärkeitä kaikissa Suomen kaupungeissa ja kunnissa. Työmarkkinoiden ulkopuolelle oleminen aiheuttaa paitsi inhimillistä kärsimystä ja osattomuuden kokemuksia, myös heikentää paikkakunnan elinvoimaisuutta.

Toimintamallin paikkakunnalla ryhmään osallistujat oli helppo löytää yhteistyössä paikallisen te-toimiston kanssa. Osallistujat kiinnostuivat nopeasti valmennuskuukaudesta. Ryhmään otetaan kerrallaan 8–10 henkilöä. Parhaimmillaan kaikki osallistujat ovat päässeet eteenpäin työelämän polulla joko suoraan palkkatyöhön tai koulutukseen. Vähintään 60 prosenttia osallistujista on saanut jatkopolon heti valmennuksen jälkeen.

Toimintamalli on herättänyt kiinnostusta Hämeen ELY-keskuksessa. He haluaisivat kopioida mallin nuorten palveluihin.

Toimintamalli sopii hyvin sijoitettavaksi kunnan omaan toimintaan. Pitkään työttömänä olleiden osallistujien työllistyminen vaikuttaa merkittävästi sekä yksilö- sekä kuntatasolla. Kuntatasolla osallistujien työllistyminen vähentää valtiolle maksettavia korvauksia pitkään työttömänä olleiden kuntaosuuksista.

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Haasteet ja kehittämisehdotukset

Toimintamallin valmentajan rooli vaatii sosiaalista älykkyyttä, voimavarakeskeistä ja innostavaa lähestymistapaa. Valmentajalta vaaditaan heittäytymistä ja oman persoonan esiin tuomista. Valmentajan osaamisessa tärkeää myös hyvän huomaaminen, työelämäymmärrys ja mahdollisuuksien näkeminen. Valmentajan työparina toimivalta yrityskoordinaattorilta vaaditaan paikallisen yritys- ja työnantajatiedon tuntemusta sekä ennakkoluulotonta työtötta. Yhteenveto

Osallisuuden näkökulmasta on tärkeää, ettei kaikki pitkäaikaistyöttömiä tahattomasti niputettaisi samaan muottiin ja veloitettaisi heitä osallistumaan työpajoihin. Toimintamalli antaa vaihtoehdon työpajojen kiertämiselle ja tarjoaa uudenlaisen, kykyihin ja osaamiseen luottavan identiteetin.

Toimintamalli on sovitettavissa mihin tahansa paikkakunnalle, jossa vain löytyy osaava valmentaja.

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

